

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 34/1997 vp

Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä pohjoismaisista työmarkkinoista henkilöille, jotka ovat saaneet ammattipätevyyden antavan, vähintään kolmevuotisen korkeamman koulutuksen, tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Sivistysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Sivistysvaliokunta on kirjeellään 14 päivältä lokakuuta 1997 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä 106/1997 vp Pohjoismaiden välillä pohjoismaisista työmarkkinoista henkilöille, jotka ovat saaneet ammattipätevyyden antavan, vähintään kolmevuotisen korkeamman koulutuksen, tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Ronald Wrede, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Martti Simola, oikeusministeriö
- professori Mikael Hidén
- professori Kaarlo Tuori.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy Pohjoismaiden välillä tehdyn sopimuksen, joka koskee Pohjoismaissa suoritettujen tutkintojen tunnustamista muissa Pohjoismaissa. Sopimuksen mukaan henkilö, joka on jonkin Pohjoismaan kansalainen ja on saanut ammattinsa harjoittamiseen tai virkaansa päteväyttävän korkeamman koulutuksen, saa myös muissa Pohjoismaissa oikeuden harjoittaa ammattia tai kelpoisuuden vastaavaan virkaan sopimuksessa tarkemmin määrätyn ehdoin. Julkishallinnon ylemmät virat sekä oikeuslaitoksen, syyttäjälaitoksen, poliisin ja puolustusvoimien virat sekä kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeät virat voidaan varata maan omille kansalaisille.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun kaikki sopimuspuolet ovat sen hyväksyneet. Esitykseen sisältyy ehdotus sopimuksen voimaansaattamislaki, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

Esityksen perustelujen mukaan muun muassa sopimusmääräykset virkakelpoisuudesta poikkeavat Suomen lainsäädännöstä, jonka mukaan vain Suomessa suoritettut opinnot tuottavat virkakelpoisuuden. Esitykseen sisältyvä lakiehdotus käsitellään johtolauseensa mukaan valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sopimuksessa on kolme kohtaa, joita on arvioitava valtiosäännön kannalta: 2 artiklan 5 kappale sekä 4 ja 10 artikla.

Sopimuksen 2 artiklan 5 kappale ja siihen liittyvä voimaansaattamislakiehdotuksen 2 §:n 1 momentti koskevat muussa Pohjoismaassa suoritettua tutkinnon hyväksymistä tietyin edellytyksin julkiseen virkaan kelpoisuusvaatimuksen tuottaviksi. Hallitusmuodon 85 §:n perusteella opinnäytteet valtion virkaa varten säädetään asetuksella, jollei niistä ole säädetty lailla. Tästä perustuslainkohdasta ei voida päätellä rajoituksia ulkomailla suoritettujen tutkintojen hyväksymiselle virkakelpoisuuden kannalta. Sama koskee myös tässä perustuslainkohdassa tarkoitettuja oikeusvirkoja, jotka on perustuslaissa asetettu eri asemaan pelkästään erivapausmenetelyyn nähden. Sopimuksessa ja sen voimaansaattamislaissa tarkoitettu vastaavien pohjoismaisten tutkintojen rinnastaminen suomalaisiin tutkintoihin kelpoisuuden tuottavina opinnäytteinä on toteutettavissa tavallisella lailla myös tuomarinvirkojen osalta.

Sopimuksen 4 artikla koskee mahdollisuutta asettaa koulutuksen hyväksymisen edellytykseksi kielitaitovaatimuksia. Suomi voi vaatia muissa Pohjoismaissa suoritettua koulutuksen hyväksymisen edellytyksenä tyydyttäviä tietoja suomen ja ruotsin kielestä. Valtion virkamiehiltä vaadittavasta kielitaidosta on säädetty lailla ja kielitaitosäännöksillä on taustansa hallitusmuodon 14 §:n säännöksissä kansalliskielistä. Esityksen perustelujen mukaan sopimusta valmisteltaessa on yhteisesti todettu, että sopimuksen kielitaito-

vaatimukset eivät ole ristiriidassa Suomen sisäisen lainsäädännön kanssa. Jos tämä tarkoittaa sitä, että 4 artiklan ilmaus ”tyydyttävät tiedot” saa sisältönsä kielitaitolaista ja sen täytäntöönpanoasetuksesta, on selvää, että artikla on ongelmaton hallitusmuodon 14 §:n kannalta.

Sopimuksen 10 artiklan 3 kappaleen mukaan sopimusvaltio voi pääsäännöstä poiketen varata oman maan kansalaisille julkishallinnon ylimmät virat, oikeuslaitoksen, syyttäjälaitoksen, ulosottotoimen, poliisin ja puolustusvoimien virat sekä muut virat, joilla on merkitystä kansallisen turvallisuuden kannalta. Hallitusmuodon 84 §:n 1 momentin luettelo niistä viroista, jotka on nimenomaisesti pidätetty vain Suomen kansalaisille, on verraten suppea. Hallitusmuodossa luetellut virat (valtioneuvoston oikeuskansleri ja apulaisoikeuskansleri sekä tuomari, puolustusvoimain komentaja ja Suomen Pankin johtokunnan jäsen) ovat tässä sopimuskohdassa tarkoitettuja virkoja, joten sopimus on tältä osin sopu-
soinnussa perustuslain kanssa.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että sopimukseen on eduskunnan suostumus tarpeen ja

että lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäs. Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Marjut Kaarilahti /kok
Juha Korkea-
oja /kesk
Valto Koski /sd

Heikki Koskinen /kok
Jorma Kukkonen /sd
Osmo Kurola /kok
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk.

